

VI. Miscellanea

1. Ś. p. profesor Franciszek Ksawery Fierich, Prezydent Komisji Kodyfikacyjnej Rzeczypospolitej Polskiej

W dniu 8. września r. b. zmarł nagle na udar sercowy Prezydent Komisji Kodyfikacyjnej, ś. p. Rektor Franciszek Ksawery Fierich, przybyły z Krakowa do Warszawy na posiedzenia podkomisji przygotowawczej projektu kodeksu procedury cywilnej.

Jako jeden z trzech współreferentów rzeczzonego, tak aktualnego, projektu i przewodniczący wskazanej podkomisji przygotowawczej, ś. p. Prezydent Fierich dokładał w ostatnim roku szczególnych starań do jaknajspiesznieszego ukończenia prac nad procedurą cywilną, powiększając odnośną liczbę posiedzeń redakcyjnych i pracując szczególnie intensywnie nad ostateczną postacią powierzonych sobie działów.

Przybywszy na posiedzenia do Warszawy czuł się zmęczony, pracował jednak od paru dni bez przerwy i oto nad ranem w dniu 8. września zamknął oczy na wieki.

Komisja Kodyfikacyjna straciła w tak nieoczekiwanie zgasyłym swym Prezydencie nieodżałowanego przewodnika prac, a nauka prawa jednego z najznakomitszych swych przedstawicieli.

Ś. p. Franciszek Ksawery Fierich urodził się w r. 1860 w Krakowie, jako potomek znanej zaszczytnie rodziny miejscowej i syn Profesora Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Po ukończeniu studiów średnich obrał sobie, za przykładem ojca, zawód prawniczy początkowo w magistraturze, a następnie jako Profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego na katedrze postępowania cywilnego. Zasłynął jako jeden z najwybitniejszych polskich procesualistów, bardzo ceniony zarazem w kołach fachowych zagranicą. Poza swą specjalnością, Zmarły, wielokrotny Rektor Wszechnicy Jagiellońskiej, poświęcał wiele czasu nauce prawa wogóle, jako od szeregu lat członek czynny Akademii Umiejętności, i zarazem sprawom

społecznym, a w szczególności samorządowym, jako wieloletni członek Rady Miejskiej umiłowanego rodzinnego miasta Krakowa.

Ody w r. 1919 przed Państwem Polskiem stanęło olbrzymie zadanie ujednolinita całokształtu rodzimego ustawodawstwa cywilnego i karnego i gdy w tym celu powołano do życia Komisję Kodyfikacyjną, zarówno opinia władz miodadajnych, jak i fachowych kół prawniczych wysunęła na to odpowiedzialne stanowisko osobę zmarłego Prezydenta Fiericha,

Zmarły przewodniczył Komisji ze szczególnem oddaniem się jej zadaniom i taktem właściwym jego kryształowemu charakterowi i zrównoważonemu usposobieniu; to też zyskał sobie powszechną sympatię swych kolegów oraz pracowników Komisji.

Zgon jego okrywa żałobą nietylko Komisję Kodyfikacyjną, ale całe prawnictwo polskie.

E. Stan. Rappaport.

2. Ś, p. prof. Dr. Edmund Krzymuski

Upłynęły zaledwie dwa miesiące od chwili, kiedy polska nauka kryminalistyczna okryła się żałobnym kirem po zgonie nieodżałowanej pamięci prof. Reinholda, a nieubłagana śmierć już znów powaliła jeden z filarów tej gałęzi nauki, pozabawiając Uniwersytet Jagielloński Seniora, a wiedzę kryminalistyczną Nestora, który w czasie długoletniej, wyteżonej i owocnej pracy teoretycznej i pedagogicznej zdołał wychować dwa pokolenia teoretyków i niezliczone szeregi praktyków, wyciskając na nich piętno swej niepospolitej indywidualności, która spowodowała, iż stał się On pierwszym, najwybitniejszym reprezentantem „Szkoły klasycznej”. W osobie śp. p. prof. Krzymuskiego nauka polska straciła jedną z najbardziej charakterystycznych postaci przełomu dziewiętnastego stulecia, niestrudzonego bojownika w walce klasycyzmu z zbyt rewolucyjnymi reformami pozytywizmu, oraz typ klasyka dwudziestego stulecia, popierającego wszelkie inowacje, nie podcinające korzeni tradycyjnego prawa karnego, ugodowca, przekonanego o konieczności reform, jednak nie ewolucjonistę, dla którego obecny kompromisowy stan nauki i ustawodawstwa jest formą przejściową dla z gruntu odmiennej struktury prawa karnego. Luka, spowodowana śmiercią nieodżałowanej pamięci prof. Krzymuskiego, zapęnić się nie da, gdyż jako człowiek i uczoney, prawnik-kryminolog i filozof prawa należał

do tej generacji, która posiada dzisiaj jedynie garstkę szronem pokrytych przedstawicieli, grenadierów z minionej epoki, riał których patrzymy z niemym podziwem i przed którymi z synowską miłością kornie chylimy czoło.

Ś. p. prof. Krzymuski urodził się w roku 1852, studja gimnazjalne oraz prawnicze ukończył w Warszawie. Jego talent naukowy ujawnił się już w czasie studjów uniwersyteckich w szczególności w pracy p. t. *Teorja państwowa Ahrensa*, nagrodzonej srebrnym medalem. Po studjach specjalnych w Heidelbergu uzyskał stopień doktora praw na Uniw. Jagiellońskim, a w roku 1881 habilitował się tamże do filozofji prawa, dwa lata później do prawa i procesu karnego. Od roku 1884 był profesorem Wszechnicy Jagiellońskiej. W tym czasie piastował sześciokrotnie godność dziekana, w roku zaś 1903/4 godność Rektora. W dowód uznania za działalność naukową został członkiem korespondentem Akademji Umiejętności i czynnym członkiem Warszawskiego Towarzystwa Naukowego.

Dorobek naukowy ś. p. prof. Krzymuskiego obejmuje 34 pozycyj bibliograficznych, których wszystkich nie można w tem miejscu wymienić, ani tem mniej omówić. By jednak skreślić sylwetkę tego uczonego na kilka dzieł należy zwrócić szczególną uwagę. Z dziedziny prawa karnego na pierwsze miejsce wysuwa się obszerny dwutomowy „Wykład prawa karnego”, który w trzecim wydaniu ukazał się w roku 1911. Obejmuje on całokształt prawa karnego, odzwierciedlając z wielką sumiennością i dokładnością całą ówczesną wiedzę kryminalistyczną. Pomyślany zarazem jako podręcznik dla studjujących, posiada on walory, któremi nie wszystkie dzieła tego pokroju poszczycić się mogą, nadzwyczaj wysoki poziom naukowy, uderzającą wprost systematykę i logiczną spoistość, pierwszorzędną dylektykę, ujawniającą się w finezyjnej logicznej argumentacji w obronie do głębi przemyślanych własnych poglądów, a przeciwno zdaniom odmiennym. Misterny i przekonywujący, stylistycznie i językowo kryształowo czysty charakter wykładu stara się usunąć wszelkie wątpliwości i daje młodym adeptom nauki solidną podbudowę, wolną od wszelkich luk i chwiejności. Dzieło to w tym swoim rodzaju wymaga zupełnego wgłębienia się, celem utrwalenia w umyśle niezbędnego zasobu wiedzy. Zadanie to niezbyt łatwe, dlatego też późniejsze dzieła ogólnej natury starały się bez obniżenia poziomu naukowego, ułatwić naukę kształcąceję się młodzieży (*Zarys* 1918, *System* 1921). Obydwe te prace uzupełniły wiadomości zgodnie z wymaga-

mi postępującej nauki, ostatnia rozszerzyła krąg badań przez włączenie obowiązujących na ziemiach polskich kod. kar. niem. i rosyj. Z dziedziny karno-procesowej dorobek naukowy ujawnia się w „Wykładzie procesu karnego” (2 wyd. 1910) i w prze-róbce tego dzieła z roku 1922. Prace te służyć miały w pierw-szym rządzie jako podręczniki i w tym też charakterze są bez zarzutu ułożone.

Z dziedziny filozofii prawa na pierwszy plan wysuwa się „Historja filozofii prawa” (1923), traktująca o rozwoju myśli filozoficznej od czasów starożytnych do połowy XIX stulecia oraz liczne cenne myśli i poglądy rozrzucone po wszystkich pracach Zmarłego. Jako klasyk z krwi i kości sięgał on bowiem wciąż do głębin podstaw prawa karnego i z wiarą w odręb-ność życia duchowego, stawał w obronie samoistnego świata moralnego, opartego na odpowiedzialności człowieka wobec Boga, sumienia i prawa. Kształcony w duchu prawa natury, które ujmował nie jako prawo obowiązujące, lecz jako wzór idealny, widział w odrodzeniu się filozofii prawa i powrocie do życia pojęcia prawa natury przyszłość filozofii. W nauko-wych jego wywodach drukowanych czy też jedynie ustnie wygłaszanych przebija i zarysowuje się nowoczesna filozofia wartości i kierunek ten powitał z niekłamaną radością, notu-jąc skrzętnie nową formę identycznych u podstaw myśli. Dla-tego też, choć nie było Mu danem zająć się ostatnim rozwojem filozofii prawa, mógł on po 42 latach zakończyć swą „Historję filozofii prawa” słowami zaczerpniętymi z wykładu habilita-cyjnego z 1881 r.

Wielka ilość prac monograficznych poświęcona została najróżnorodniejszym zagadnieniom kryminalistycznym i filo-zoficznym, interpretacji obowiązujących przepisów, ich kry-tyce, konstrukcjom teoretycznym, należącym do najzawilszych zagadnień prawnych, przyczem każdą z nich zdołał ująć w no-wej oryginalnej i ciekawej formie, włączając ją w ogólną struk-turę teorii prawa, tak, że żaden kamień tej budowy nie stano-wił obcego ciała, nie wyłamywał się z harmonijnej linii całości. Prace swoje drukował w języku polskim, francuskim i nie-mieckim, dzięki czemu nazwisko Jego znane było daleko poza granicami Państwa.

Kodyfikatorska Jego praca skryształizowała się w ogło-szonym w roku 1918 projekcie kod. kar. polskiego oraz w pro-jektach kod. kar. pol. i proc. kar. pol., ułożonych przez Komisję Kodyfikacyjną, której był członkiem, piastując godność prze-wodniczącego w sekcji procesowej.

Ciężką żałobą okryła się nauka polska, tracąc do ostatnich chwil zawsze czynnego pioniera wiedzy, nieustraszonego pedagoga, który z najgłębszą wiarą, w najszczytniejsze zadania nauki karmił kształcącą się młodzież, zgodnie z swoją nawskroś etyczną duszą, najwznioślejszymi ideałami, jakie wykwitnąć mogły na tak szlachetnej glebie. Ciężką żałobą okryła się nauka, której cztery lata przed śmiercią postawił pracą swą. „O pojęciu nauki i jej najwyższym zadaniu” niezniszczalny pomnik. Ci, którzy byli świadkami Jego ostatniego wlotu, kiedy na pierwszym zjeździe filozofów prawa wygłaszał tę właśnie pracę, pamiętają, jak niezatarte wspomnienie pozostawiło każde Jego słowo, jak słuchacze wprost porwani zostali na niebosiężne szczyty najczystszych idei. Ci, którzy tam nie byli, mogą w pracy tej znaleźć kwintesencję całego światopoglądu ś. p. Krzymuskiego, tę wielką miłość i szacunek, jaki żywił dla nauki, której był tak wiernym synem.

Dziś kryje Go obca ziemia. Zmarł zdala od nas, samotnie, nikt z tych, którzy Go kochali, nie ukląkł u Jego łoża śmierci, nikt nie towarzyszył mu, gdy śmiertelne Jego szczątki składano do święconej ziemi. I właśnie to zdwaja nasz ból, że nie tutaj, gdzie przez tyle lat przywykliśmy z Nim obcować, duszą Jego opuściła te ziemskie niziny i uleciała w krainę tych ideałów, które tak bardzo miłował swem zawsze miodem sercem. Niezbadane są wyroki Boże. Bóg powołał Go do Siebie w sędziwym wieku, lecz zbyt prędko, jak na siły jego młodzieńczego ducha. A straszne pytanie dręczyć nas będzie zawsze, dlaczego stało się to, czego nikt uniknąć nie może, właśnie tak daleko od nas, dlaczego do nieutulonego żalu i smutku po utracie naszego Mistrza los srogi dorzucił jeszcze rozpacz, która ściska nasze serca i gnębi nasze dusze, której i czas nie złagodzi.

Ze łzami w oczach Nestorze nauki polskiej ślemy Ci w daleką krainę zapewnienia naszej dozgonnej pamięci i wdzięczności za myśli i uczucia, które nam dałeś, i chyląc głowy przed majestatem śmierci, składamy najgłębszy hołd pamięci Twej świetlanej duszy.

Władysław Wolter, jun.

3. Kongres prawa międzynarodowego w Warszawie

W dniach 9—15. sierpnia r. 1928 zebrała się w Warszawie 35-ta Konferencja International Law Association, jednej z najważniejszych instytucji, poświęconych badaniom prawa międzynarodowego, istniejącej od r. 1873.

Na Konferencję przybyło około 200 osób, reprezentujących 25 krajów, a wśród nich szereg znanych prawników, jak z Anglii — lord Phillimore, prof. Vaughan Williams, ś. p. prof. Bellot *), z Ameryki, — adw. Kuhn, z Hiszpanji, — markiz de Olivart, ze Szwajcarii, — prof. Borei, z Francji, — prof. André-Prudhomme, z Grecji, — sędzia Caloyanni, z Niemiec, — sędzia Hinrichsen, z Holandji, — sędzia Van Slooten i w. in., oraz wielu działaczy społecznych, jak z Anglii, generał sir Macdonough i lady Livingstone, z Malty, — sir Mifsud, z Holandji, — p. du Mosch, ze Szwecji, — sędzia Bagge, z Niemiec, — adw. Sieweking, z Japonji, — dr. Yoshimichi Miura, z Gdańska, — prezes Crusen i w. in.

Zjazd został uroczyście otwarty w Pałacu Prezydium Rady Ministrów w obecności Pana Prezydenta Rzeczypospolitej, i powołał na swego prezesa, szefa delegacji polskiej, prof. Zygmunta Cybichowskiego.

Prace naukowe zjazdu ześrodkowały się w posiedzeniach plenarnych i komisyjnych, odpowiadających stałym komisjom International Law Association. — W ten sposób przedyskutowane zostały zagadnienia następujące:

1. Ekstradycja przestępców. 2. Kontrakty c. i. f. 3. Prawa wojny i okupacji. 4. Międzynarodowa umowa kupna-sprzedaży. 5. Nieuczciwa konkurencja. 6. Arbitraż handlowy. 7. Prawo międzydzielnicowe prywatne i kodyfikacja prawa konsularnego. 8. Neutralność. 9. Upadłość w prawie międzynarodowym. 10. Znaki towarowe. 11. Prawo lotnicze i radjotelegraficzne. 12. Wpływ wojny na ważność kontraktów. 13. Trusty.

Wyniki realne, do których doprowadziła dyskusja, dotyczą przedewszystkiem zagadnień, wymienionych wyżej pod 1, 2, 3, 8. — Mianowicie, w zakresie ekstradycji przestępców ustalono odpowiedni projekt konwencji międzynarodowej multilateralnej, w zakresie praw wojny i okupacji, przyjęto tekst (The Bellot Rules), stanowiący rewizję dotychczasowych reguł, usankcjonowanych przez 2-gą Konferencję Pokoju Haską r. 1907, tak samo w zakresie neutralności przyjęty został projekt reguł, dotyczących neutralności morskiej, stanowiący zrewidowany tekst konwencji r. 1907, z uwzględnieniem później-

*) S. p. prof. Bellot zmarł w Warszawie podczas trwania Konferencji w d. 12. sierpnia, okrywając żałobą nie tylko świat naukowy angielski, ale także i nasz, tembardziej, że był przyjacielem Polski.

szej praktyki oraz niektórych zasad Konferencji Waszyngtońskiej r. 1922 oraz Konferencji Panamerykańskiej w Hawanie z r. 1928, w zakresie kontraktów c. i. f. ustalono tekst wzorowych reguł z tej dziedziny, mający służyć jako wskazówka dla handlu morskiego, nazywając je nawet od miejsca zebrania się Konferencji, Regułami Warszawskimi (Warsaw Rules) 1928. —

Inne tematy, przedyskutowane na Konferencji, aczkolwiek nie doprowadziły do tak ważnych uchwał, tem niemniej zasługują na omówienie, czy *to* z uwagi na sam wynik obrad, czy na dalsze plany co do ich traktowania w łonie International Law Association. Tak więc w zakresie międzynarodowej umowy kupna-sprzedaży Konferencja przyjęła uzupełnienie Reguł Wiedeńskich r. 1926 w tym przedmiocie, o ile chodzi o t. zw. prawo imperatywne; w zakresie arbitrażu handlowego — wypowiada się za propagowaniem idei arbitrażu handlowego oraz, w zasadzie, za przyjęciem Konwencji Genewskiej r. 1927; w zakresie wpływu wojny na ważność kontraktów — przedyskutowuje projekt reguł, odsyłając decyzję do następnej Konferencji; w zakresie prawa międzydzielnicowego prywatnego oraz kodyfikacji prawa konsularnego — poleca studjowanie tych zagadnień właściwej komisji w czasie przed następną Konferencją; w zakresie pozostałych zagadnień — dyskutuje i przyjmuje raporty komisji, zalecając tym ostatnim dalsze prowadzenie studjów, lub udzielając wskazówek postępowania Radzie I. L. A. co do poruszonych kwestyj.

W związku z obradami i raportami komisji Konferencja przedyskutowała kilkanaście referatów specjalnych, z których 4 wyszły z pod pióra prawników polskich, mianowicie: prof. Zygmunt Cybichowski złożył referat o Okupacji wojennej, adw. Roman Kuratowski o Arbitrażu w prawie międzynarodowym handlowym, prof. Leon Babiński o Kolizjach międzydzielnicowych we współczesnym prawie międzynarodowym prywatnym, dr. Witold Wehr o Kodyfikacji prawa konsularnego.

Udział prawników polskich zaznaczył się również w fakcie przewodnictwa w komisjach, mianowicie prof. Michał Rostworowski przewodniczył w komisji kodyfikacji prawa międzynarodowego, a mec. Henryk Konic w komisji trustów handlowych. — Zjazd witali przemówieniami, w imieniu władz i prawnictwa polskiego, na posiedzeniu inauguracyjnym, oprócz prezesa prof. Cybichowskiego: minister sprawiedliwości, Meysztowicz, wiceminister spraw zagranicznych, Wysocki, prezydent st. miasta Warszawy, Słomiński, prof. Lutostański

(od zrzeseń i instytucyj prawniczych), prof. Peretiatkowicz (od uniwersytetu poznańskiego).

W dyskusji nad poszczególnymi tematami prawnicy polscy żywo interwenjowali, zwłaszcza, obok wymienionych już wyżej, pp. prof. Rappaport, adwokat Wittenberg, Sąchocki i in.

Poza samą Warszawą, i inne ważne ośrodki myśli prawniczej polskiej były na zjeździe reprezentowane, co specjalnie podnieść należy, — Poznań — przez wspomnianego prof. Peretiatkowicza i adw. Łebskiego, Kraków — przez prof. Rostworowskiego i adw. Liebeskinda, Wilno — przez prof. Glasera, Łuck — przez przedstawiciela tamtejszej rady adwokackiej.

Podczas obrad Kongresu odbył się szereg przyjęć oficjalnych i korporacyjnych. Pan Prezydent Rzeczypospolitej przyjął uczestników Kongresu na audjencji na Zamku.

Po zakończeniu obrad część uczestników w liczbie około 100 osób zwiedziła Kraków, gdzie przyjęta była przez władze uniwersyteckie, rządowe i komunalne.

International Law Association wyda ustalonym zwyczajem tom (Rocznik) poświęcony pracom Konferencji Warszawskiej.

Leon Babiński (Warszawa).

4. Komisja Współpracy Prawniczej Międzynarodowej

Staraniem Prezesa Komisji Współpracy Prawniczej Międzynarodowej, prof. E. Stan. Rappaporta, zarazem Sekretarza Generalnego Komisji Kodyfikacyjnej, odbyły się w Warszawie w Pracowni tejże Komisji Współpracy (w lokalu Biura Głównego Komisji Kodyfikacyjnej, Mokotowska 14) w dniach 8. i 13. sierpnia b. r. 1928, dwa inaugurujące działalność pracowni odczyty Sędziego Megalos'a Caloyanni'ego, Członka Stałego Trybunału Międzynarodowego w Hadze, Prezesa sekcji bieżącego XXXV Kongresu International Law Association.

Tematem tych dwóch odczytów były: „Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości Karzącej” (8. sierpnia); „Prawo Karne Międzynarodowe w świetle konferencji: w Warszawie i Rzymie” (13. sierpnia).

Przed pierwszym odczytem powitał prelegenta i przybyłych gości Prezes Komisji, podkreśliwszy wagę wybranych tematów i odnośne zasługi międzynarodowe prelegenta, jak również znaczenie dla współpracy prawniczej międzynarodowej rozwijającego się coraz pomyślniej ośrodka polskiego.

Na odczycie byli obecni m. in. Poseł i Minister Pełnomocny Grecji w Warszawie, Lagoudakis, Wiceminister Sprawiedliwości Stanisław Car, przedstawiciele Ministerstwa Spraw Zagranicznych, Ministerstwa Sprawiedliwości, Magistratury i Palestry Warszawskiej oraz szereg wybitnych członków, odbywającego się w Warszawie XXXV Kongresu International Law Association na czele z obu Sekretarzami Generalnymi: Prof. Bellotem i Adw. Bewesem.

Przed drugim odczytem zabrał ponownie głos Prezes Komisji, aby poświęcić gorącą wzmiankę zmarłemu nagle podczas prac Kongresu, Prof. Bellotowi, który był nie tylko jednym z najwybitniejszych prawników angielskich, lecz również nader czynnym członkiem Zarządu najwybitniejszych organizacji międzynarodowych w dziedzinie prawa międzynarodowego i karnego.

W obu odczytach swych p. sędzia Caloyanni omówił wyczerpująco odnośne tematy, przyczem należy podkreślić, iż prelegent podniósł doniosłość nie tylko naukową, lecz i praktyczną prac, podjętych spółem w szeregu organizacji międzynarodowych, jak International Law Association, Association International de Droit Pénal (Międzynarodowe Zrzeszenie Prawa Karnego) i nowoutworzone na Konferencji Rzymskiej w maju r. b. Biuro Międzynarodowe Unifikacji Prawa Karnego.

Prace te łączą się z ogólnem doniosłym hasłem chwili: „Justitia et Pax”.

K o m u n i k a t .

Prezydjum Komisji Współpracy Prawniczej Międzynarodowej otrzymało w tych dniach wiadomość, że wniosek polski o poddaniu karze propagandy wojny napastniczej w nowo opracowanych projektach kodeksów karnych, złożony na pierwszej konferencji unifikacji prawa karnego w Warszawie w r. 1927. realizowany jest przez ciała ustawodawcze Rumunii i Brazylii, których odnośne komisje parlamentarne uchwały wprowadzić odpowiednie przepisy do kodeksów karnych tych państw.

Jak wiadomo, wniosek, o którym mowa, złożony został na konferencji warszawskiej przez prezesa tej konferencji prof. E. St. Rappaporta.

5. Pierwszy Polski Kongres Nauk Administracyjnych

W lipcu roku 1927 odbył się w Paryżu trzeci Międzynarodowy Kongres Nauk Administracyjnych. W tym kongresie

poraz pierwszy wzięła udział liczna delegacja polska, w której skład wchodził: delegat Ministra Spraw Wewnętrznych, inż. Stanisław Twardo, b. Główny Inspektor Min. Spraw Wewn. Wojewoda Warszawski, delegat Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, Dr. Mieczysław Szerer, dyrektor departamentu, oraz szereg prawników i profesorów, członków Polskiego Instytutu Nauk Administracyjnych; delegacji przewodniczył prezes Jan Kopczyński, prezes Najwyższego Trybunału Administracyjnego, prezes Instytutu.

Na Kongresie, poza sprawami merytorycznymi, będącymi właściwym przedmiotem obrad, dokonano aktu zaproszenia Polski do udziału w Stałej Międzynarodowej Komisji Nauk Administracyjnych, która to Komisja urządzała dotychczasowe Kongresy. W skład Komisji powołał Komitet pięciu członków delegacji polskiej i dwóch delegatów ministerjalnych. Wybrani, stanowiąc Grupę Polską w rzeczonym Komisji Międzynarodowej Nauk Administracyjnych, ukonstytuowali się w sposób następujący: prezesem Grupy został prezes Jan Kopczyński, wiceprezesem — prof. Adolf Suligowski. członkiem-sekretarzem — Edward Neymark. W skład Grupy, jako członkowie weszli: wojewoda Stanisław Twardo, dyrektor Dr. Mieczysław Szerer, Dr. Jan Morawski, sędzia Najwyższego Trybunału Administracyjnego, i Dr. Tadeusz Hilarowicz, prof. W. W. P.

W jesieni roku 1927 w łonie Instytutu Nauk Administracyjnych powstała myśl urządzenia w Polsce zjazdu, poświęconego zagadnieniom nauk administracyjnych i praktyce naszej w tej dziedzinie. Na wniosek prof. Hilarowicza, Instytut przekazał Grupie Polskiej w Międzynarodowej Komisji Nauk Administracyjnych ową sprawę i Grupa Polska podjęła inicjatywę zorganizowania rzeczowego zjazdu.

Na specjalnem zebraniu, poświęconem tej kwestji, postanowiono powiązać Kongres Nauk Administracyjnych z mającą się odbyć w Poznaniu w lecie 1929 Powszechną Wystawą Krajową, a zatem urządzić zjazd w czerwcu w roku 1929 w Poznaniu.

Grupa Polska, przystępując do prac nad zjazdem, utworzyła Komitet Organizacyjny, do którego weszli z urzędu członkowie Grupy oraz szereg dokooptowanych wybitnych prawników, profesorów i znawców administracji państwowej i samorządowej.

Komitet Organizacyjny, po ukonstytuowaniu się, składa się z następujących osób:

Prezesem Komitetu jest prezes Grupy Polskiej w Międzynarodowej Komisji Nauk Administracyjnych Jan Kopczyński, prezes Najwyższego Trybunału Administracyjnego, wiceprezesami — sędzia Dr. Jan Morawski i prof. Dr. Adolf Suligowski, członkowie Grupy Polskiej. W skład Prezydium Komitetu wchodzi pozostali członkowie Grupy Polskiej — wojewoda Stanisław Twardo, dyrektor Dr. Mieczysław Szerer, prof. Dr. Tadeusz Hilarowicz i Edward Neymark. Członkami Komitetu zostali: Bek Józef, dyrektor Biura Zjazdu Samorządu Ziemińskiego, Gajewski Stanisław, starosta warszawski. Dr. Grodyński Tadeusz, wiceminister Skarbu, Grotowski Henryk, dyrektor Biura Związku Miast, Dr. Hubert Julian, zastępca Starosty Krajowego Poznańskiego, inż. Słomiński Zygmunt, prezydent m. st. Warszawy, prof. Wasiutyński Bohdan, wiceprezes Polskiego Instytutu Nauk Administracyjnych, Weisbrod Władysław, dyrektor departamentu w Min. Spraw Wewnętrznych, Dr. Żeleński Tadeusz, zastępca Starosty Krajowego Pomorskiego.

Komitet Organizacyjny, rozważając zasady przyszłego Kongresu, postanowił podzielić nasuwające się zagadnienia na pięć grup, a przeto utworzyć pięć odpowiednich sekcji, mianowicie: 1) administracji ogólnej, 2) administracji samorządowej, 3) administracji skarbowej i gospodarczej, 4) sądownictwa prawa publicznego i 5) spraw urzędniczych, kształcenia i wyszkolenia funkcjonariuszów.

Organizację i kierownictwo poszczególnych sekcji powierzono: wojewodzie Twardo, prof. Suligowskiemu, min. Grodyńskiemu, sędziemu Morawskiemu i dyrektorowi Szererowi.

Przewodniczący poszczególnych sekcji we własnym zakresie działania zaprosili do bliższej współpracy znaczną liczbę osób, znanych z pracy naukowej bądź działalności praktycznej w zakresie administracji państwowej i samorządowej, poczem na zebraniach odnośnych sekcji ustalono pewną liczbę najbardziej niezbędnych do opracowania tematów.

Ponadto, w łonie sekcji pierwszej (administracji ogólnej), ze względu na bardzo obszerny zakres zagadnień, wyodrębniło pięć komisji, poświęconych: teoretycznym zagadnieniom administracji, metodom pracy w administracji, administracji t. zw. politycznej, administracji specjalnej i specjalnym zagadnieniom administracji państwowej. Przewodnictwo rzeczonych komisji objęli: prof. dr. Władysław Maliniak, wojewoda Sta-

niśław Twardo, wicewojewoda Jerzy Pilecki, Edward Neymark i radca min. Władysław Czapiński.

Proponowane przez poszczególne sekcje tematy zostały rozważone na plenarnym posiedzeniu Komitetu Organizacyjnego i ustalone ostatecznie. Zostaną one podane do powszechnej wiadomości w opracowywanej broszurze informacyjnej, która się ukaże w najbliższym czasie, jak również w prasie fachowej.

Sekcja I.

1. Stosowanie zasad prawa cywilnego, jako ogólnych zasad prawnych, w prawie administracyjnym na tle judykatury Najwyższ. Trybunału Administracyjnego.
2. Probierz legalności rozporządzeń.
3. Rola prawa zwyczajowego i stanowionego w prawie administracyjnym.
4. Zagadnienie publicznego prawa podmiotowego.
5. Ustawodawca a zasady naukowej organizacji.
6. Biurowość w administracji na tle naukowej organizacji pracy.
7. Kontrola bezpośrednia, jako konieczny warunek funkcji zarządzania.
8. Zastosowanie metod poglądowych w dziedzinie administracji publicznej,
9. Zagadnienie dekoncentracji w administracji państwowej.
10. Zagadnienie administracji stolicy.
11. Kwestja zastępstwa szefów urzędów państwowych.
12. Organizacja administracji penitencjarnej.
13. Represja karno-administracyjna w porównaniu z represją karno-sądową.
14. Zagadnienie zespolenia poszczególnych działów administracji.
15. Podział zadań administracji państwowej między władze i urzędy a przedsiębiorstwa państwowe (kolej, poczta, monopole).
16. Zagadnienie wspólnych zasad postępowania w różnych działach administracji państwowej.
17. Jednoosobowość i kolegialność władzy w organizacji administracji.
18. Zagadnienie instancyjnego nadzoru służbowego.
19. Regionalizm w administracji.

Sekcja II.

20. Rozdział kompetencji między państwem a samorządami terytorjalnymi.

21. Rozgraniczenie zakresu działania między związki samorządowe rozmaitych stopni.
22. System ustroju organów wykonawczych związków komunalnych.
23. Przymusowy udział obywateli w pracach organów związków samorządowych.
24. Zasada zawodowości członków wykonawczych organów samorządu terytorjalnego.
25. Związki międzykomunalne.
26. Zasady prawa urzędniczego pracowników komunalnych.
27. Koncentracja kredytu komunalnego.
28. Komunalne kasy oszczędności.
29. Komerccjalizacja przedsiębiorstw komunalnych.
30. Rozgraniczenie źródeł dochodu państwa i samorządu terytorjalnego.
31. Podział źródeł dochodowych między związki samorządowe rozmaitych stopni.
32. Prawo budżetowe i rachunkowość.
33. Stosunek samorządu do państwa.
34. Nadzór państwowy co do legalności i celowości.
35. Nadzór, wykonywany przez związki samorządowe wyższego stopnia.

Sekcja III.

36. Organizacja władz i urzędów skarbowych w Polsce:
 - a) Współczesny ustrój władz i urzędów skarbowych w Polsce i jego charakterystyka;
 - b) Ocena współczesnego ustroju władz i urzędów skarbowych z uwzględnieniem ich wzajemnego stosunku, oraz stosunku do władz administracji ogólnej i komunalnej.
 - c) Zmiany w ustroju władz i urzędów skarbowych, konieczne dla usprawnienia aparatu skarbowego. Jednolitość formalnego prawa skarbowego jako jeden z warunków tego usprawnienia.
 - d) Problem zespolenia władz i urzędów skarbowych I i II instancji.
37. Stanowisko Ministra Skarbu w administracji państwowej, w szczególności jego rola jako Ministra równowagi budżetowej przy ustalaniu i wykonywaniu budżetu.
38. Zasady budżetowania brutto.
39. Budżet nadzwyczajny.
40. Potrzeba istnienia wyodrębnionych z budżetu funduszy państwowych.

41. Opodatkowanie państwowe Spółek akcyjnych w Polsce.
43. Udział czynnika obywatelskiego przy wymiarze podatków bezpośrednich.
44. Zasady organizacji przedsiębiorstw i monopolów państwowych.
45. Rola Banków państwowych w życiu gospodarczym Państwa.
46. Izby rzemieślnicze, jako instytucje samorządu gospodarczego.
47. Samoistność górniczego sądownictwa administracyjnego.
48. Istota i tryb pozbawienia w drodze administracyjnej własności górniczych.
49. Organizacja polskiej służby publicznej na obszarze w. m. Gdańska.
50. Stosunek traktatów handlowych do polskiego prawa administracyjnego.
51. Organizacja celna i postępowanie celne.

S e k c j a I V .

52. Rozbudowa sądownictwa administracyjnego w Polsce.
53. Postępowanie administracyjne w stosunku do sądownictwa administracyjnego.
54. Zakres właściwości sądownictwa administracyjnego w Polsce i we Francji.
55. Reforma postępowania przed Najwyższym Trybunałem Administracyjnym.
56. Tryb Konstytucyjny.
57. Wykonywanie decyzji sądowych przeciwko osobom prawa publicznego, a w szczególności przeciwko państwu.

S e k c j a V .

(ze względu na pewne trudności techniczne — tematy sekcji V-tej zostaną opublikowane osobno).

Oprócz powyższych tematów, uczestnicy Kongresu mogą zgłaszać referaty na dowolnie wybrane tematy z zakresu nauk administracyjnych.

Ustalone tematy postanowiono podać do wiadomości: Uniwersytetów i wyższych szkół, urzędów centralnych administracji państwowej oraz samorządów.

Następnie przyjęto jednomyślnie, że prezesem Kongresu wybiera się prezesa Komitetu Organizacyjnego.

Termin zgłaszania referatów — 1 listopada 1928, zaś składania ich w rękopisach, gotowych do druku ustalono na 1-go stycznia 1929.

E. N e y m a r k (Warszawa).

6. Na marginesie Konferencji Rzymskiej Unifikacji Prawa Karnego

Niedawno zakończyły się w Rzymie obrady drugiej Konferencji Międzynarodowej unifikacji prawa karnego, o której należy powiedzieć kilka słów z uwagi na jej doniosłość powszechną, a także dla podkreślenia twórczej roli Polski w dziedzinie rozwoju międzynarodowej unifikacji zasad podstawowych nowoczesnego ustawodawstwa kryminalnego.

Jak wiadomo, tendencja do unifikacji zasad nowoczesnych ustaw karnych jest wynikiem osiągnięcia wysokiego stopnia rozwoju przez naukę prawa karnego z jednej strony, z drugiej zaś — zrozumiałą i konieczną konsekwencją znakomitego rozpowszechnienia się i zbliżenia stosunków międzynarodowych, zwłaszcza dzięki uprzystępnieniu środków komunikacyjnych i zacieśnieniu więzów gospodarczych; wreszcie — wynika ona z dobrze pojętej potrzeby wzajemnego współdziałania państw kulturalnych w walce z przestępczością.

O potrzebie unifikacji zasad prawa karnego pisaliśmy w swoim czasie obszerniej¹⁾; tu pragniemy tylko stwierdzić, że ruch w tym kierunku dał wyniki nader poważne. Jak wiadomo, w listopadzie ubiegłego 1927 roku odbyła się w Warszawie z inicjatywy znakomitego uczonego rumuńskiego, profesora V. V. Pelli, pod przewodnictwem prezesa Grupy Polskiej Międzynarodowego Zrzeszenia Prawa Karnego i wiceprezesa tegoż Zrzeszenia, profesora E. Stan. Rappaporta, pierwsza Konferencja Międzynarodowa Unifikacji Prawa Karnego. W Konferencji uczestniczyli przedstawiciele: Belgii, Hiszpanii, Francji, Włoch, Polski, Rumunii, Czechosłowacji, Grecji i Królestwa Serbów, Kroatów i Słoweńców. Przedmiotem obrad były zasady: usiłowania, współdziałania, obrony koniecznej, stanu wyższej konieczności oraz prawa karnego międzynarodowego. Uchwały zapadły jednomyślnie.

Na propozycję prof. Pelli, w porozumieniu z delegatami Włoch, prof. Ferri i prof. Massari, uchwalono odbyć następną konferencję w Rzymie w kwietniu roku bieżącego. W myśl wniosku prof. Ferri'ego ustalono, że na porządku dziennym tej konferencji znajdzie się zagadnienie środków zabezpieczających.

¹⁾ W pracy p. t.: „Le problème de l'unification du Droit Pénal”; „Revue de Droit Pénal et de Criminologie”, Bruxelles, Avril 1926.

Jednocześnie, uznając doniosłość zagadnienia unifikacji prawa karnego i dążąc do utrwalenia prac w tym kierunku, uczestnicy Konferencji, na wniosek prof. Pelli, jednogłośnie uchwalili rezolucję, stwierdzającą konieczność stworzenia specjalnego Instytutu Międzynarodowego Unifikacji Prawa Karnego.

Bezpośrednio po Konferencji Warszawskiej, Rząd Polski podjął inicjatywę urzeczywistnienia uchwały i stworzenia rzezczonego instytutu w Warszawie. Wnioskodawca w tym względzie, delegat Rządu na Konferencję Warszawską, prof. E. Stan, Rappaport, otrzymał pełnomocnictwa w tym kierunku i o decyzji Rządu Polskiego powiadomił uczestników konferencji, autorów odnośnej uchwały, a to w styczniu 1928 w Paryżu, na posiedzeniu Zarządu Głównego Międzynarodowego Zrzeszenia Prawa Karnego. Na posiedzeniu tem Grupę Polską reprezentowała delegacja, w której skład wchodzili prezes E. Stan, Rappaport, członkowie Grupy: mec. Aleksander Lednicki i prof. Stefan Glaser, oraz członek Zarządu Grupy Edward Neymark.

Zarząd Główny Międzynarodowego Zrzeszenia Prawa Karnego powziął wówczas od siebie specjalną uchwałę, w której wyraził uznanie Rządowi Polskiemu za podjętą inicjatywę, jednocześnie, na zaproszenie prof. Rappaporta, utworzono w Paryżu Komitet Ekspertów, w skład którego weszli: inicjator i sekretarz generalny Konferencji Warszawskiej, prof. V. V. Pella, i prezesi komisji tejże Konferencji: sędzia Megalos Caloyanni, profesor Jan Andrzej Roux i profesor Szymon Sasserath. Przewodnictwo Komitetu objął sędzia Caloyanni. Zadaniem Komitetu było opracowanie projektu statutu Instytutu.

Komitet ekspertów w niedługim nader czasie wywiązał się chlubnie ze swego zadania, składając delegatowi Rządu Polskiego źródłowy referat i projekt statutu (opublikowane w ostatnim Nr. 5-ym „Revue Penitentielle de Pologne”).

W międzyczasie toczyły się przygotowania do Konferencji Rzymskiej, która odbyła się w maju 1928 (20—26 maja).

Pracami organizacyjnymi kierował specjalny komitet z pierwszym prezesem Sądu Kasacyjnego, Mariuszem d'Amelio, prezesem Grupy Włoskiej Międzynarodowego Zrzeszenia Prawa Karnego, na czele. W skład Komitetu wchodzili: prof. Amedeo Giannini, minister pełnomocny, obydwaj delegaci Włoch na Konferencję Warszawską, profesorowie Enrico Ferri i Edward Massari, sędzia Sądu Kasacyjnego Ugo Aloisi oraz,

w charakterze sekretarzy — sędziowie Sądu Apelacyjnego Benedetti i Righetti oraz konsul Migone.

Przedmiotem obrad były zasady prawa karnego międzynarodowego (pozostała część materiałów z konferencji warszawskiej) oraz środki zabezpieczające. Temu ostatniemu zagadnieniu słusznie przyznano naczelne miejsce z pośród nasuwających się tematów i z 4 komisji konferencji, trzy zajęły się tą kwestją, rozważając: istotę i gwarancje prawne (Komisja I), rodzaje (Komisja II) i zastosowanie (Komisja III) środków zabezpieczających.

Referaty powierzono: prof. E. Stan. Rappaportowi (Komisja I), prof. Janowi Radulesco (Komisja II) i prof. Enrico Ferri (Komisja III); referentem zagadnień prawa karnego międzynarodowego został prof. Edward Massari (Komisja IV).

Z uwagi na doniosłe znaczenie prac Konferencji Rzymskiej delegacja polska była liczna; w skład jej weszli dwaj delegaci Rządu Polskiego, profesorowie: Wacław Makowski (b. Minister Sprawiedliwości) i Emil Stanisław Rappaport, prezes Sądu Najwyższego profesor Aleksander Mogilnicki, sędzia Sądu Najwyższego Dr. Władzimir Sokalski, profesor Stefan Glaser i Dr. Michał Potulicki.

Referaty opracowali: prezes delegacji polskiej, prof. Rappaport (referat merytoryczny: o gwarancjach prawnych i istocie środków zabezpieczających, jak również referat informacyjny o stanie prac nad Instytutem Międzynarodowym unifikacji prawa karnego (i prof. Makowski), referat merytoryczny ogólny o środkach zabezpieczających); referaty te są opublikowane (w Nr. 5-ym „Revue Pénitentiaire de Pologne”).

Prace konferencji poprzedziła narada przewodniczących delegacji, na której uchwalono regulamin obrad, oparty na regulaminie konferencji warszawskiej.

Nazajutrz, dnia 21 maja odbyło się pierwsze posiedzenie plenarne (w Wili Aldobrandini). Przewodniczył prezes Konferencji, senator Marjusz d'Amelio, prezes Komitetu Organizacyjnego.

Na prezesów honorowych Konferencji powołano prof. Alfreda Rocco, ministra sprawiedliwości i Henryka Carton de Wiart, ministra stanu, prezesa Międzynarodowego Zrzeszenia Prawa Karnego.

Na wiceprezesów Konferencji powołano: prof. Jana Andrzeja Roux, sekretarza generalnego Międzynarodowego Zrzeszenia Prawa Karnego, delegata Francji, prof. Emila Stanisława Rappaporta, wiceprezesa Międzynarodowego Zrzeszenia

Prawa Karnego, prezesa delegacji polskiej, prof. Augusta Mirickę, delegata Czechosłowacji, Aleksandra Gane, pierwszego prezesa Rady Prawodawczej, prezesa delegacji rumuńskiej, prof. Vespasiana Pellę, inicjatora i sekretarza generalnego konferencji warszawskiej, członka delegacji rumuńskiej, prof. Tomasza Givanovitcha, delegata Jugosławji, Giovanni Appiani, pierwszego prokuratora Sądu Kasacyjnego w Rzymie, prof. Enrico Ferri i prof. Artura Rocco, członków delegacji włoskiej.

Przewodnictwo Komisji powierzono 4 prezesom, na których powołano: senatora Rafaela Garofalo, pierwszego prezesa honorowego Sądu Kasacyjnego w Rzymie (Włochy), prof. adw. Szymona Sassaratha (Belgia), prof. Eugenio Cuello-Calón (Hiszpania) i sędziego Megalosa Caloyanni (Grecja).

Referentami Komisji byli powołani uprzednio: prof. Emil Stanisław Rappaport (Polska), prof. Jan Radulesco (Rumunia), prof. Enrico Ferri (Włochy) i prof. Edward Massari (Włochy).

W skład sekretariatu generalnego powołano trzech sekretarzy Komitetu organizacyjnego konferencji.

W konferencji uczestniczyli, jako przedstawiciele dziesięciu państw: minister Henryk Carton de Wiart i prof. adw. Szymon Sasserath (Belgia), prof. Eugenio Cuello-Calón (Hiszpania), prof. Jan Andrzej Roux (Francja), sędzia Megalos Caloyanni (Grecja), senator Marjusz d'Amelio, prokurator Giovanni Appiani, senator Rafael Garofalo, prof. Amedeo Giannini, prof. Enrico Ferri, prof. Artur Rocco, prof. Wincenty Manzini, prof. Edward Massari, sędzia Ugo Aloisi, sędzia Herman Benedetti, sędzia Józef Rightti i konsul Bartłomiej Migone (Włochy), prof. Emil Stanisław Rappaport, prof. Wacław Makowski, prof. Aleksander Mogilnicki, sędzia dr. Włodzimierz Sokalski, prof. Dr. Stefan Glaser i Dr. Michał Potulicki (Polska), prezes Aleksander Gane, wicemarszałek Senatu Tony Iliesco, prof. Vespasian V. Pella, senator V. Pella, prezes I. Ionesco-Dolj, sekretarz generalny Min. Sprawiedliwości (wiceminister) Popesco-Necsesti i prof. Jan Radulesco (Rumunia), prof. Tomasz Givanovitch (Królestwo Serbów, Kroatów i Słoweńców), prof. Andrzej Mercier i Dr. Henryk Walther (Szwajcaria) oraz prof. August Miricka (Czechosłowacja).

Obrazy komisyjne były nader ożywione, w dyskusji uczestniczyli wielokrotnie delegaci polscy.

Powzięto rezolucję, oprócz spraw merytorycznych, załatwiają ważną kwestję zabezpieczenia ciągłości prac konferencyjnych do czasu stworzenia Instytutu Międzynarodowego

unifikacji prawa karnego, a to przez powołanie do życia specjalnego Biura Międzynarodowego.

W świetle powyższych informacji uwypukla się stała tendencja unifikacji zasad podstawowych nowoczesnego ustawodawstwa karnego. Jak widzimy, Polska nie przypatruje się obojętnie wysiłkom innych narodów, lecz bierze czynny udział w tej pracy, dając nawet inicjatywę i realizując wspólne dążenia krajów kulturalnych do zjednoczenia zasad, na których się opiera walka z przestępstwem.

E. N e y m a r k (Warszawa).

7. Towarzystwa prawnicze

Towarzystwo Prawnicze w Warszawie. W ciągu roku sprawozdawczego 1927 Towarzystwo rozwijało następującą działalność odczytową: W sekcjach połączonych wygłoszono: Prof. Adolf Suligowski: O koniecznej potrzebie naprawy Konstytucji (z koreferatem p. Stanisława Cara); p. Paulin Zdanowicz: O aktach prawnych z samym sobą; p. M. Orzęcki: Sądy przysięgłych; prof. Adolf Suligowski: Ustrój adwokatury we Francji; p. Jan Namitkiewicz: Orzecznictwo mieszanego trybunału polsko-niemieckiego; p. Emil Stanisław Rappaport: Propaganda wojny napastniczej, jako *delictum juris gentium*; p. Aleksander Lednicki: Adwokatura a społeczeństwo. W sekcji prawa cywilnego wygłoszono: p. Jan Namitkiewicz: Z Sądownictwa Międzynarodowego (Trybunał Haski); p. Aleksander Kroński: Z zagadnień prawa międzydzielnicowego; p. Jakób Glass: *Beneficium novorum* w instancji apelacyjnej; p. Henryk W. Kon: O upadłości spółki akcyjnej; p. Alfred Kielski: O Ustawie Górniczej; p. Alfred Kielski: Projekt polskiej ustawy górniczej. — W sekcji prawa karnego wygłoszono: p. Jan Nowodworski: Projekt ustawy prasowej; pp. Mieczysław Ettinger i Marjan Niedzielski: O dopuszczalności rewizji w gabinecie adwokata; pp. Janusz Jamontt, Jan Nowodworski, Mieczysław Ettinger: O apelacji według projektu procedury karnej. W sekcji prawa państwowego i administracyjnego wygłoszono: p. Rudolf Langrod: Nowa ustawa stemplowa. W sekcji historii prawa polskiego wygłoszono: p. Józef Siemieński: Prawnicy o sądach królewskich wiek XVIII). W sekcji ekonomiczno-społecznej (ekonomicznej i prawa skarbowego) wygłoszono: p. Janusz

Pierzchalski: Ustawodawstwo polskie w zakresie ochrony pracy i opieki społecznej.

Skład osobisty Rady T-wa stanowią: Prezes — Jakób Glass. Vice-prezes — Karol Lutostański. Sekretarz — Leon Babiński. Skarbnik — Aleksander Jackowski. Zastępca Sekretarza i Skarbnika — Szymon Rundstein. Członkowie: Ignacy Łyskowski, Zygmunt Nagórski.

W okresie sprawozdawczym przyjęto w poczet członków 27 osób, wystąpiły 4 osoby.

Towarzystwo Prawnicze w Lublinie. Obrany na Walnem Zgromadzeniu, odbytem w dniu 12-go marca 1927 roku, Zarząd Towarzystwa Prawniczego w Lublinie, ukonstytuował się następnie w dniu 17-go marca 1927 roku w sposób następujący: Prezes — sędzia Władysław Łukaszewicz, Wiceprezes — mecenas Stefan Grymiński, Sekretarz — mecenas Jakób Goldberg, Skarbnik — sędzia Jan Venordin, Bibliotekarz — sędzia Jan Serebacki.

W roku sprawozdawczym wygłoszono następujące referaty: O projekcie postępowania administracyjnego — referent sędzia Marcolla; O zastawie rejestrowym na towarze — referent p. adw. Goldberg; O projekcie procedury cywilnej — referent sędzia Łukaszewicz; O poczytalności zmniejszonej — referent pprok. Berger; O rozwoju idei umów zbiorowych w państwach Europy — referent ks. prof. Szymański. Wreszcie zagadnieniom prawnym bieżący poświęcono jeden referat: „O niektórych wątpliwościach na tle przepisów waloryzacyjnych” — referat p. adwokata Kalinowskiego. W ten sposób wygłoszono 6 referatów, którym poświęcono 7 wieczorów, gdyż dyskusji nad referatem o procedurze cywilnej poświęcono osobne posiedzenie.

W ciągu roku Zarząd miał 12 posiedzeń, z tego na 5 posiedzeniach obecnymi byli wszyscy członkowie, na 3 posiedzeniach brakło po jednej osobie i tylko na jednym posiedzeniu brakowało 2 osób; nieobecność zawsze była usprawiedliwioną.

W roku sprawozdawczym biblioteka T-wa, będąca do-tychczas w zaniedbaniu, a z tego powodu prawie niedostępna dla członków, została całkowicie uporządkowana, skatalogowana systemem kartkowym i udostępniona do użytku członków. — W obecnej chwili biblioteka T-wa posiada 526 tomów.

Na walnem zebraniu dn. 20. IV. 1928 został wybrany nowy zarząd w poprzednim składzie, uzupełnionym jedynie przez wybór zastępców: Sędziego Sądu Wojskowego mjr. A. Derynga oraz wiceprezesa Sądu Okręgowego K. Skotnickiego.

8. IV Ogólny Zjazd Adwokatów Polskich

W dniach 26—28. maja b. r. odbył się w Toruniu IV. ogólny Zjazd Adwokatów Polskich.

Zjazd zagał p. Dr. A. Dzieździejewicz, adwokat ze Lwowa, Prezes Głównego Zarządu Związku Adwokatów Polskich. Zaznaczył, że wykonuje uchwałę II-go Ogólnego Zjazdu Adwokatów Polskich, odbytego w Poznaniu, który zlecił Zarządowi Głównemu Z. A. P. urządzenie IV. Ogólnego Zjazdu Adwokatów Polskich. Zjazd niniejszy ma bardzo wielkie znaczenie, gdyż na porządku jego obrad widnieje sprawa statutu adwokatury polskiej. Zasady, jakie przyjął II Zjazd adwokatów polskich jeszcze w 1919 r., znalazły w znacznej części urzeczywistnienie w projekcie statutu adwokatury, będącym przedmiotem obrad.

Marszałkiem Zjazdu wybrano p. Dr. Stefana Piechockiego, adwokata z Poznania, wicemarszałkami — p. Bolesława Bielawskiego z Warszawy, p. St. Tempskiego z Torunia i p. M. Engla, adwokata z Wilna. Na sekretarzy Zjazdu wybrano p. Dr. I. Dziedzica z Torunia, p. Dr. T. Janiszewskiego ze Lwowa, p. W. Szadurskiego z Warszawy, p. M. Chmielewskiego z Poznania, p. Stanisława Kalinowskiego z Lublina i p. Dr. Marjana Ujejskiego z Krakowa.

Otwarcia Zjazdu dokonał p. Dr. Piechocki, potem nastąpiły powitalne przemówienia.

W zastępstwie chorego Cezarego Ponikowskiego, p. Bielawski wygłosił odczyt opracowany przez p. Ponikowskiego pod tytułem „Praworządność Państwowa, środki ku jej realizacji i rola w tem Adwokatury Polskiej”.

Po południu w salach Ratusza odbywały się obrady Zjazdu adwokatów w dwóch sekcjach, a mianowicie w sekcji ogólnych spraw adwokatury i sekcji organizacji adwokatury. Sekcja organizacji adwokatury obradowała nad projektem statutu adwokatury. Obrady te trwały również w niedzielę dnia 27. maja b. r. przed południem i po południu.

W sobotę 26. maja b. r. odbył się w salach „Dworu Artusa” raut, urządzony przez Magistrat Miasta Torunia z okazji IV Ogólnego Zjazdu adwokatów polskich.

W niedzielę, dnia 27. maja b. r. po obradach odbył się w salach „Dworu Artusa” uroczysty wspólny bankiet uczestników IV Ogólnego Zjazdu, zaproszonych gości i przedstawicieli miejscowych władz.

W poniedziałek, dnia 28. maja b. r. odbyło się w salach „Dworu Artusa” końcowe plenarne zgromadzenie pod przewodnictwem Marszałka p. Dr. Piechockiego.

P. prof. Adwokat Dr. Adolf Suligowski z Warszawy wygłosił referat pod tytułem: „Archiwum Adwokatury Polskiej” i zgłosił rezolucję IV-go Ogólnego Zjazdu Adwokatów Polskich w Toruniu, powziętą przez aklamację na posiedzeniu plenarnem w dniu 27. maja 1928.

„Postanawia się powołać do życia delegację celem założenia archiwum adwokackiego w Warszawie, której zadaniem będzie obmyślać i przygotować środki do założenia tego archiwum. Do delegacji wybrano pięciu członków a mianowicie:

Dr. Adolfa Suligowskiego, Jana Nowodworskiego, Cezarego Ponikowskiego, Zygmunta Sokołowskiego i Wacława Szymańskiego, adwokatów w Warszawie”.

Następnie p. Dr. Antoni Dziędzielewicz ze Lwowa miał referat pod tytułem: „Uzupełnienie Uniwersyteckich Studiów Prawniczych oraz dokształcenia zawodowego przyszłych adwokatów w uwzględnieniu potrzeb adwokatury” i zaproponował w związku z wygłoszonym czytem rezolucję, którą jednomyślnie przyjęto.

Po wysłuchaniu powyższych referatów i uchwaleniu rezolucji Zjazd przystąpił do obrad i uchwalenia rezolucyj, przygotowanych w czasie dwudniowych narad sekcyjnych.

W związku z projektem do ustawy o ustroju adwokatury, opracowanym przez Zarząd Główny Związku Adwokatów Polskich (Z. A. P.) na podstawie projektu głównego referenta Komisji Kodyfikacyjnej uchwalono jednomyślnie zasadniczą rezolucję:

„IV-ty Ogólny Zjazd Adwokatów Polskich, odbyty w Toruniu w r. 1928, po zbadaniu projektu do ustawy o ustroju adwokatury, opracowanego przez Zarząd Główny Związku Adwokatów Polskich (Z. A. P.) na podstawie projektu głównego referenta Komisji Kodyfikacyjnej, stwierdza:

Że przyjęte w projekcie Z. A. P. zasady ustroju adwokatury, oraz zaproponowane w konsekwencji tych zasad zmiany projektu głównego referenta Komisji Kodyfikacyjnej odpowiadają potrzebom Państwa, społeczeństwa i stanu adwokackiego.

IV-ty Zjazd adwokatów polskich wzywa Zarząd Główny Z. A. P. do przedsięwzięcia wszelkich kroków celem spowodowania, żeby dalsza praca kodyfikatorska tak w Komisji Kodyfikacyjnej, jak i w ciałach ustawodawczych została oparta na tym projekcie Z. A. P., względnie na przyjętych w nim podstawowych zasadach organizacji adwokatury, jako to:

1) pod względem organizacji Naczelnej Rady Adwokackiej, Rad Adwokackich i Sądów Dyscyplinarnych z ich zakresem działania, składu i wymogów wybieralności ich członków;

2) pod względem wymagania pięcioletniej aplikacji adwokackiej, a to zgodnie z uchwałą II-go Zjazdu Adwokatów Polskich z r. 1919 w Warszawie, mianowicie: dwuletniej sądowej, zakończonej egzaminem sędziowskim i następnej trzyletniej adwokackiej, zakończonej egzaminem adwokackim;

3) pod względem wymogu zaufania, stwierdzonego przed wpisem na listę adwokacką przez właściwą Radę Adwokacką; co również wypowiedziała już VI-ta rezolucja II-go Zjazdu Adwokatów Polskich z roku 1919 w Warszawie;

4) pod względem zupełnego wyodrębnienia i uniezależnienia Sądów Dyscyplinarnych i ich funkcji od Rad Adwokackich, — nakoniec IV-ty Zjazd domaga się podjęcia energicznych ustawowych środków ku zapobieżeniu na przyszłość przepełnieniu stanu adwokackiego, szkodliwemu dla ludności, wymiaru sprawiedliwości i dla samego stanu adwokackiego.

IV-ty Ogólny Zjazd Adwokatów Polskich w Toruniu zwraca się do wszystkich powołanych ku temu czynników rządowych i prawodawczych z usilnem przedstawieniem niebezpieczeństwa zupełnego upadku, jaki grozi stanowi adwokackiemu w razie, gdyby czynniki te w decydującej reorganizacji adwokatury w Państwie nie uwzględniły przytoczonych wyżej zasad, podyktowanych interesem Państwa, ludności i samej Adwokatury.

W projekcie powyższym uchwalono pewne zmiany do art. 7, 18, 21, 76 i 81.

W sprawie przyjmowania obron komunistycznych i antypaństwowych uchwalił Zjazd przyjąć rezolucję:

„IV-ty Ogólny Zjazd Adwokatów Polskich, odbyty podczas Zielonych Świątek 1928 r. w Toruniu:

I. Przyjmuje z uznaniem stanowisko zajęte w uchwale Naczelnej Rady Adwokatów z Warszawy dnia 12 czerwca 1926 w sprawie t. zw. obrony komunistycznej, a w szczególności dyrektywę wyrażoną w 3-cim ustępie tejże uchwały,

„że przy obronach w sprawach osób oskarżonych o należenie do partji komunistycznej, niedopuszczalne są ze strony obrońcy usprawiedliwienia i tem samem gloryfikacja zasad komunizmu, jak również pobieranie honorarjum od osób i organizacji, co do których zachodzi uzasadnione posądzenie finansowania ich przez III międzynarodówkę" i polecenie, dane podległym Naczelnej Rady Adw. Radom Adwokackim w ustępie 4-tym uchwały: „ażeby rozciągnęły baczną kontrolę nad stosowaniem się adwokatów do zasad, ustalonych w punkcie III tej uchwały".

II. IV-ty Ogólny Zjazd Adwokatów Polskich uznaje zgodnie z opinią Wydziału Związku Adwokatów Polskich z roku 1925, że zasady powyższe i wskazania powinny obowiązywać wszystkich adwokatów Polaków Rzeczypospolitej Polskiej i że odnoszą się one nietylko do przestępstw komunistycznych, ale w ogóle do wszystkich obron w takich sprawach karnych, w których dobrowolne objęcie obrony następuje dla adwokata, Polaka, wątpliwości pod względem narodowo-państwowym.

IV-ty Zjazd zajął też stanowisko, wyrażone w załączonej rezolucji do kwestji pokątnych doradców i zastępców względnie agentów procesowych.

„IV-ty Ogólny Zjazd Adwokatów Polskich opowiada się zasadniczo przeciw instytucji zastępców względnie agentów procesowych, obrońców sądowych, obrońców przy sądach pokoju i jakichkolwiek innych rzeczników stron, nie będących adwokatami i domaga się zniesienia tych instytucji. Z uwagi na to, że w niektórych okręgach sądowych istnieją już instytucje podobnych zastępców, IV-ty Zjazd Adwokatów Polskich oświadcza się za zatrzymaniem tego rodzaju instytucji jedynie przejściowo przy ich ścisłym ustawowem unormowaniu co do zakresu działania, czasu trwania i odpowiedzialności".

Przedłożenie projektu jednostronnego czynnikom miarodajnym porucza się Zarządowi Głównemu Związku Adwokatów Polskich w myśl zarysu przez sekcję spraw ogólnych podczas Zjazdu wypracowanego.

Wreszcie w związku z referatem p. Cezarego Ponikowskiego, odczytanym podczas Zebrania inauguracyjnego uchwalono jednomyślnie przyjąć rezolucję, zaproponowaną przez p. Bielawskiego.

IV. Ogólny Zjazd Adwokatury Polskiej w Toruniu uznaje za niezbędne w celu utrwalenia praworządności w Państwie:

- 1) jaknajszysze ustanowienie i powołanie do życia Trybunału Konstytucyjnego,
- 2) rozbudowę sądownictwa administracyjnego zgodnie z zapowiedzią Konstytucji i zapewnienie orzeczeniom Sądów Administracyjnych należytej sankcji,
- 3) zachowanie i utrwalenie rzeczywistej niezawisłości Sądów i sędziów,
- 4) wprowadzenie do zakresu szkół średnich wykładu podstawowych wiadomości z dziedziny prawa.

Jednocześnie Związek Adwokatów Polskich uważa za podstawowe zadanie adwokatury współdziałanie w utrwaleniu praworządności w Państwie, a to zarówno drogą odpowiedniego wypełniania obowiązków zawodowych i właściwego przygotowania kandydatów do stanu adwokackiego, jak i drogą wpływania dostępnymi adwokaturze środkami na szybkie zrealizowanie wyżej powołanych instytutów państwowych.

Do punktu porządku dziennego: oznaczenie miejsca i czasu następnego V-go Zjazdu zgłosił p. Jeszke zaproszenie do Poznania, a p. Engel zaproszenie do Wilna. Na propozycję Marszałka powzięto uchwałę, że IV Ogólny Zjazd Adwokatów Polskich zleca Zarządowi Głównemu Związku Adwokatów Polskich zwołanie V-tego Ogólnego Zjazdu Adwokatów Polskich w miejscu i czasie, w którym uzna to za stosowne.

Odczytano depesze, które nadeszły z życzeniami dla Zjazdu od pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego p. Władysława Seydy, od p. adwokata Cichowicza z Poznania, od Redakcji Ruchu Prawniczego, Ekonomicznego i Socjologicznego w Poznaniu i od p. Zygmunta Nagórskiego w Warszawie.

Po wyczerpaniu porządku dziennego Marszałek p. Dr. Piechocki zamknął Zjazd.

9. Konkurs na projekty racjonalnej organizacji małych gospodarstw wiejskich

Wskutek nadzwyczaj pomyślnego rozwoju komasacji i parcelacji stała się sprawa racjonalnej organizacji małych gospodarstw wiejskich palącą potrzebą. Co rok przybywa tysiące gospodarstw, które reforma rolna stawia w nowe warunki, bez porównania korzystniejsze od poprzednich, jednak właściciele ich nie mają zwykle dosyć wiedzy i środków; materialnych, aby dostosować organizację swoich gospodarstw do no-

wych warunków i zdobyć dochody i stać się wzorami dla tysięcy gospodarstw sąsiednich.

Przeważna część instruktorów rolniczych, nauczycieli szkół rolniczych i komisarzy rolnych Ministerstwa Reform Rolnych nie jest zawyczaj dosyć przygotowana, aby w stosunkowo krótkim czasie zbadać dokładnie położenie każdego takiego gospodarstwa zosobna i udzielić mu trafnej rady w pełnem poczuciu odpowiedzialności za skutki takiej rady, która może decydować nie tylko o powodzeniu, ale nawet o istnieniu gospodarstwa.

Okazuje się zatem potrzeba opracowania wzorowych pod względem metody projektów reorganizacji konkretnych gospodarstw małych. Oczywiście byłoby najbardziej pożądané, abyśmy mogli otrzymać nietylko projekty, ale i dokładne opisy ich przeprowadzenia i ich wyników gospodarczych, albowiem to byłoby jedynie pewnym sprawdzianem racjonalności każdego projektu. Ponieważ jednak niepodobna czekać, aż do otrzymania wyników gospodarczych reorganizacji, bo to jest możliwe normalnie dopiero po 3, a nawet 4 latach od przystąpienia do reorganizacji, należy tedy zrobić pierwszy krok i nadać rozwijającemu się ruchowi reorganizacyjnemu podstawy możliwie jak najściślej naukowe. W tym celu Wydział Ekonomiki Rolnej Drobnych Gospodarstw Wiejskich Państwowego Instytutu Naukowego Gospod. Wiej. w Puławach rozpisuje niniejszem konkurs na projekty racjonalnej organizacji małych gospodarstw wiejskich.

Praca konkursowa powinna obejmować:

1. dokładny opis a) stanu gospodarstwa na podstawie porachunków lub na podstawie kalkulacji budżetu, b) jego warunków przyrodniczych (klimatycznych, glebowych itd.) oraz c) jego warunków społeczno-gospodarczych (komunikacje, rynki zbytu, organizacje spółdzielcze, wreszcie d) warunków indywidualnych gospodarza i jego rodziny (charakter, wiedza, zdrowie i t. d.).
2. Szczegółowa krytyka obecnej organizacji i jej gospodarczych wyników (wady i błędy, ich przyczyny i skutki).
3. Szczegółowy projekt reorganizacji gospodarstwa, uzasadniony również szczegółowo pod względem przyrodniczym, społecznym i gospodarczym (poparty obliczeniem konkretnych nakładów, wskazaniem sposobów ich zdobycia, skalkulowaniem prawdopodobnych wyników finansowych, z dodaniem chronologicznego rozkładu pracy reorganizacyjnej).

Praca musi być oparta na dokładnem poznaniu i dłuższej obserwacji gospodarstwa i na dokładnem zbadaniu jego warunków istnienia, a projekt musi się liczyć z rzeczywistością możliwemi do osiągnięcia wynikami i możliwemi do zdobycia środkami finansowemi.

Rozmiary prac konkursowych powinny wynosić około 40 do 60 stron druku większej ósemki.

Wydział ustanawia 6 nagród: 2 — po 1000,— zł dla prac najlepszych, 4 — po 600,— zł, jako II-gie nagrody. Prace nagrodzone stają się własnością wydziału i będą ogłoszone drukiem. Wydział może przyjąć do druku także prace nienagrodzone.

Prace, opatrzone godłem i pisane na maszynie (wyjątkowo mogą być uwzględnione rękopisy bardzo czytelne), należy przesłać do Wydziału Ekonomiki Rolnej Drobnych Gospodarstw Wiejskich, Warszawa, ul. Senatorska 15, do dnia 15. września 1929 roku.

Do pracy należy dołączyć kopertę zalepioną, zawierającą w środku nazwisko i adres autora.

Prof. Fr. Bujak, kierownik Wydziału.

10. Fundusz wydawniczy „Ruchu”

Na fundusz wydawniczy złożyli :

Wydział Krajowy w Toruniu	600 zł.
Wydział powiatowy w Bydgoszczy	400 „
Wydział powiatowy w Szamotułach	400 „
Wydział powiatowy w Chodzieży	3000 „
Wydział powiatowy w Działdowie	300 „
Wydział powiatowy w Krotoszynie	300 „
Bank Cukrownictwa	300 „
Izba Przemysłowo-Handlowa w Bydgoszczy	300 „
Two Akc. Herzfeld i Victorius w Grudziądzu	300 „
Two Akc. „Tri” w Poznaniu	300 „
Zw. Zachodnio-polskiego przemysłu cukrowniczego	300 „
Wydział powiatowy w Wejherowie	290 „
Wielkopolska Izba Rolnicza	250 „
Wydział powiatowy w Koninie	200 „
Wydział powiatowy w Jarocinie	150 „
Wydział powiatowy w N. Mieście	150 „
Wydział powiatowy w Szubinie	150 „
Centrala Rolników	100 „
Wydział powiatowy w Chojnicach	50 „

Zwracamy się do wszystkich przyjaciół naszego pisma z usilną prośbą o poparcie zarówno przez zasilenie Funduszu wydawniczego „Ruchu”, jak również przez pozyskiwanie nowych prenumeratorów. Wszelkie kwoty, składane na Fundusz wydawniczy „Ruchu” (P. K. O. 201 346) będą na tem miejscu ogłaszane.